

Desatero pro rodiče dětí předškolního věku

Vstup do první třídy základní školy představuje pro dítě velkou životní změnu. Mění se role dítěte, prostředí, dospělí i vrstevníci, denní program, náplň činnosti, nároky i požadavky. Aby dítě mohlo zvládnout tuto náročnou situaci bez vážnějších problémů, mělo by být nejen dostatečně vývojové a sociálně zralé, ale také dobře připravené.

Přehled základních dovedností propojuje a sjednocuje cíle rodiny a školy. Proto je velmi důležitá spolupráce rodiny a školy, která se podílí na vzdělávání dítěte.

Níže jsme pro Vás připravili ucelený přehled, co bychom jako rodiče předškoláka měli vědět.

1 Dítě by mělo být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze.

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- 1.1** pohybuje se koordinovaně, je přiměřeně obratné a zdatné (např. hází a chytá míč, udrží rovnováhu na jedné noze, běhá, skáče, v běžném prostředí se pohybuje bezpečně)
- 1.2** svlékne se, oblékne i obuje (zapne a rozezne zip i malé knoflíky, zaváže si tkaničky, oblékne si čepici, rukavice)
- 1.3** je samostatné při jídle (používá správně příbor, nalije si nápoj, stoluje čistě, požívá ubrousek)
- 1.4** zvládá samostatně osobní hygienu (používá kapesník, umí se vysmrkat, umyje a osuší si ruce, použije toaletní papír, použije splachovací zařízení, uklidí po sobě)
- 1.5** zvládá drobné úklidové práce (posbírá a uklidí předměty a pomůcky na určené místo, připraví další pomůcky, srovná hračky)
- 1.6** postará se o své věci (udržuje v nich pořádek)

2 Dítě by mělo být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- 2.1** zvládá odloučení od rodičů
- 2.2** vystupuje samostatně, má svůj názor, vyjadřuje souhlas i nesouhlas

- 2.3 projevuje se jako emočně stálé, bez výrazných výkyvů v náladách
- 2.4 ovládá se a kontroluje (reaguje přiměřeně na drobný neúspěch, dovede odložit přání na pozdější dobu, dovede se přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci)
- 2.5 je si vědomé zodpovědnosti za své chování
- 2.6 dodržuje dohodnutá pravidla

3 Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- 3.1 vyslovuje správně všechny hlásky (i sykavky, rotacismy, měkčení)
- 3.2 mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci apod.
- 3.3 mluví většinou gramaticky správně (tj. užívá správně rodu, čísla, času, tvarů, slov, předložek aj.)
- 3.4 rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v jeho prostředí
- 3.5 má přiměřenou slovní zásobu, umí pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- 3.6 přirozeně a srozumitelně hovoří s dětmi i dospělými, vede rozhovor, a respektuje jeho pravidla
- 3.7 pokouší se napsat hůlkovým písmem své jméno (označí si výkres značkou nebo písmenem)
- 3.8 používá přirozeně neverbální komunikaci (gesta, mimiku, řeč těla, aj.)
- 3.9 spolupracuje ve skupině

4 Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- 4.1 je zručné při zacházení s předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami a nástroji (pracuje se stavebnicemi, modeluje, stříhá, kreslí, maluje, skládá papír, vytrhává, nalepuje, správně otáčí listy v knize apod.)
- 4.2 zvládá činnosti s drobnějšími předměty (korálky, drobné stavební prvky apod.)
- 4.3 tužku drží správně, tj. dvěma prsty třetí podložený, s uvolněným zápěstím
- 4.4 vede stopu tužky, tahy jsou při kreslení plynulé, (obkresluje, vybarvuje, v kresbě přibývají detaily i vyjádření pohybu)
- 4.5 umí napodobit základní geometrické obrazce (čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník), různé tvary, (popř. písmena)
- 4.6 rozlišuje pravou a levou stranu, pravou i levou ruku (může chybovat)
- 4.7 řadí zpravidla prvky zleva doprava
- 4.8 používá pravou či levou ruku při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje (je zpravidla zřejmé, zda je dítě pravák či levák)

5 Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- 5.1** rozlišuje a porovnává podstatné znaky a vlastnosti předmětů (barvy, velikost, tvary, materiál, figuru a pozadí), nachází jejich společné a rozdílné znaky
- 5.2** složí slovo z několika slyšených slabik a obrázků z několika tvarů
- 5.3** rozlišuje zvuky (běžných předmětů a akustických situací i zvuky jednoduchých hudebních nástrojů)
- 5.4** rozpozná rozdíly mezi hláskami (měkké a tvrdé, krátké a dlouhé)
- 5.5** sluchově rozloží slovo na slabiky (vytleskává slabiky ve slově)
- 5.6** najde rozdíly na dvou obrázcích, doplní detaily
- 5.7** rozlišuje jednoduché obrazné symboly a značky i jednoduché symboly a znaky s abstraktní podobou (písmena, číslice, základní dopravní značky, piktogramy)
- 5.8** postřehne změny ve svém okolí, na obrázku (co je nového, co chybí)
- 5.9** reaguje správně na světelné a akustické signály

6 Dítě by mělo zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- 6.1** má představu o číslu (ukazuje na prstech či předmětech počet, počítá na prstech, umí počítat po jedné, chápe, že číslovka vyjadřuje počet)
- 6.2** orientuje se v elementárních počtech (vyjmenuje číselnou řadu a spočítá počet prvků minimálně v rozsahu do pěti (deseti))
- 6.3** porovnává počet dvou málopočetných souborů, tj. v rozsahu do pěti prvků (pozná rozdíl a určí o kolik je jeden větší či menší)
- 6.4** rozpozná základní geometrické tvary (kruh, čtverec, trojúhelník atd.)
- 6.5** rozlišuje a porovnává vlastnosti předmětů
- 6.6** třídí, seskupuje a přiřazuje předměty dle daného kritéria (korálky do skupin podle barvy, tvaru, velikosti)
- 6.7** přemýšlí, vede jednoduché úvahy, komentuje, co dělá („přemýšlí nahlas“)
- 6.8** chápe jednoduché vztahy a souvislosti, řeší jednoduché problémy a situace, slovní příklady, úlohy, hádanky, rébusy, labyrinty
- 6.9** rozumí časoprostorovým pojmům (např. nad, pod, dole, nahoře, uvnitř a vně, dříve, později, včera, dnes), pojmům označujícím velikost, hmotnost (např. dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký)

7 Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- 7.1 soustředí pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10 – 15 min)
- 7.2 „nechá“ se získat pro záměrné učení (dokáže se soustředit i na ty činnosti, které nejsou pro něj aktuálně zajímavé)
- 7.3 záměrně si zapamatuje, co prožilo, vidělo, slyšelo, je schopno si toto po přiměřené době vybavit a reprodukovat, částečně i zhodnotit
- 7.4 pamatuje si říkadla, básničky, písničky
- 7.5 přijme úkol či povinnost, zadaným činnostem se věnuje soustředěně, neodbíhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí a dokončit je
- 7.6 postupuje podle pokynů
- 7.7 pracuje samostatně

8 Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň sociálně vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- 8.1 uplatňuje základní společenská pravidla (zdraví, umí požádat, poděkovat, omluvit se)
- 8.2 navazuje kontakty s dítětem i dospělými, komunikuje s nimi zpravidla bez problémů, s dětmi, ke kterým pociťuje náklonnost, se kamarádí
- 8.3 nebojí se odloučit na určitou dobu od svých blízkých
- 8.4 je ve hře partnerem (vyhledává partnera pro hru, v zájmu hry se domlouvá, rozděluje a mění si role)
- 8.5 zapojuje se do práce ve skupině, při společných činnostech spolupracuje, přizpůsobuje se názorům a rozhodnutí skupiny
- 8.6 vyjednává a dohodne se, vyslovuje a obhajuje svůj názor
- 8.7 ve skupině (v rodině) dodržuje daná a pochopená pravidla, pokud jsou dány pokyny, je srozuměno se jimi řídit
- 8.8 k ostatním dětem se chová přátelsky, citlivě a ohleduplně (dělí se o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělí si úlohy, všímá si, co si druhý přeje)
- 8.9 je schopno brát ohled na druhé (dokáže se dohodnout, počkat, vystřídat se, pomoci mladším)

9 Dítě by mělo vnímat kulturní podněty a projevoval tvořivost

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- 9.1 pozorně poslouchá či sleduje se zájmem literární, filmové, dramatické či hudební představení
- 9.2 zaujme je výstava obrázků, loutek, fotografií, návštěva zoologické či botanické zahrady, statku, farmy apod.
- 9.3 je schopno se zúčastnit dětských kulturních programů, zábavných akcí, slavností, sportovních akcí

- 9.4 svoje zážitky komentuje, vypráví, co vidělo, slyšelo, dokáže říci, co bylo zajímavé, co jej zaujalo, co bylo správné, co ne
- 9.5 zajímá se o knihy, zná mnoho pohádek a příběhů, má své oblíbené hrdiny
- 9.6 zná celou řadu písní, básní a říkadel
- 9.7 zpívá jednoduché písně, rozlišuje a dodržuje rytmus (např. vytleskat, na bubínku)
- 9.8 vytváří, modeluje, kreslí, maluje, stříhá, lepí, vytrhává, sestavuje, vyrábí
- 9.9 hraje tvořivé a námětové hry (např. na školu, na rodinu, na cestování, na lékaře), dokáže hrát krátkou divadelní roli

10 Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- 10.1 vyzná se ve svém prostředí (doma, ve škole), spolehlivě se orientuje v blízkém okolí (ví, kde bydlí, kam chodí do školky, kde jsou obchody, hřiště, kam se obrátit když je v nouzi apod.)
- 10.2 zvládá běžné praktické činnosti a situace, s nimiž se pravidelně setkává (např. dovede vyřídit drobný vzkaz, nakoupit a zaplatit v obchodě, říci si o to, co potřebuje, ptá se na to, čemu nerozumí, umí telefonovat, dbá o pořádek a čistotu, samostatně se obslouží, zvládá drobné úklidové práce, je schopno se starat o rostliny či drobná domácí zvířata)
- 10.3 ví, jak se má chovat (např. doma, v mateřské škole, na veřejnosti, u lékaře, v divadle, v obchodě, na chodníku, na ulici, při setkání s cizími a neznámými lidmi) a snaží se to dodržovat
- 10.4 má poznatky ze světa přírody živé i neživé, lidí, kultury, techniky v rozsahu jeho praktických zkušeností (např. orientuje se v tělesném schématu, umí pojmenovat jeho části i některé orgány, rozlišuje pohlaví, ví, kdo jsou členové rodiny a čím se zabývají, rozlišuje různá povolání, pomůcky, nástroje, ví, k čemu jsou peníze, zná jména některých rostlin, stromů, zvířat a dalších živých tvorů, orientuje se v dopravních prostředcích, zná některé technické přístroje), rozumí běžným okolnostem, dějům, jevům, situacím, s nimiž se bezprostředně setkává (např. počasí a jeho změny, proměny ročních období, látky a jejich vlastnosti, cestování, životní prostředí a jeho ochrana, nakládání s odpady)
- 10.5 přiměřeným způsobem se zapojí do péče o potřebné
- 10.6 má poznatky o širším prostředí, např. o naší zemi (města, hory, řeky, jazyk, kultura), o existenci jiných zemí a národů, má nahodilé a útržkovité poznatky o rozmanitosti světa jeho řádu (o světadílech, planetě Zemi, vesmíru)
- 10.7 chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře), uvědomuje si možná nebezpečí (odhadne nebezpečnou situaci, je opatrné, neriskuje), zná a zpravidla dodržuje základní pravidla chování na ulici (dává pozor při přecházení, rozumí světelné signalizaci)
- 10.8 zná faktory poškozující zdraví (kouření)
- 10.9 uvědomuje si rizikové a nevhodné projevy chování, např. šikana, násilí